

kadın iki kölesi vardı. Hz. Ömer döneminde, vefatından sonra bu kölelerin âzat edileceğini duyurdu. Onlar da bir an önce hürriyetlerine kavuşmak amacıyla Ümmü Varaka'yı boğarak öldürdüler ve Medine'den kaçtılar. Hz. Ömer'in emriyle yakalanıp getirilen köleler yapılan soruşturma neticesinde suçlu bulunarak idam edildiler.

Bir rivayete göre Hz. Peygamber, Ümmü Varaka'nın farz namazlarda kendi ev halkına (mahalle / köy halkına) imamlık yapmasına izin vermiş, ezan okuyup kâmet getirecek bir müezzin görevlendirmiştir (Müsned, VI, 405; İbn Râhûye, V, 235; İbn Huzeyme, III, 89). Tâbiînden Abdurrahman b. Hallâd el-Ensârî bu müezzini çok yaşlı iken gördüğünü söylemiştir (Ebû Dâvûd, "Şalât", 61). Ümmü Varaka rivayetine dayanarak geçmişte ve günümüzde kadınların kadın-erkek cemaate vakit ya da cuma namazı kıldırabileceği şeklinde yorumlar yapılmışsa da bu rivayetin sened ve metin açısından garîb / ferd olduğu görülmektedir (Mustafa Ertürk, III/1 [2005], s. 105-106). Hâkim en-Nîsâbü'rî bu rivayeti değerlendiren, "Bu sadece bir râvi tarafından rivayet edilen (garîb) bir sünnettir, konuyla ilgili bundan başka müsned bir hadis bilmiyorum" demiştir. Sened zincirindeki ortak râvi Velîd b. Abdullah b. Cümey' ez-Zührî de cerh lafızları ile değerlendirilen, güvenilirliği hususunda ittifak bulunmayan bir isimdir. Kendisiyle Ümmü Varaka arasında yer alan ve adları sadece bu hadis vesilesiyle kaynaklarda geçen Leylâ bint Mâlik ile babası Mâlik ve Abdurrahman b. Hallâd da meçhul birer râvidir. Bu rivayet ayrıca kadınların cemaatle kılınan namazlarda erkeklerin, hatta erkek çocuklarının arkasında saf tuttuklarını bildiren sahih hadisler (Ebû Dâvûd, "Şalât", 69, 70, 96, 97) ile kadının kadınlara imamlığını câiz gören Mâlikîler dışındaki fukahânın dayandığı ve kadın imamin ortada durup öne geçmediğini ifade eden hadislerin (Abdürrezzâk es-San'ânî, III, 140-141) muhtevasıyla çelişir görünmektedir. Rivayet metninde, yaşlı müezzinle erkek kölenin Ümmü Varaka'nın arkasında saf tuttuğu ya da cemaat arasında başka erkeklerin bulunup bulunmadığı hususu açık değildir. Bu sebeple aralarında İbn Huzeyme, Dârekutnî ve Beyhaki'nin de yer aldığı birçok muhaddis, söz konusu rivayeti "kadınların kadınlara imamlığı" başlığı altında ele alarak uzlaştırma yolunu seçmiştir.

Sübût ve delâleti kati olmamakla birlikte bu rivayete dayanarak Şâfiî'nin iki öğrencisi Ebû Sevr ve Müzenî ile İbn Cerîr

et-Taberî ve bazı Hanbelî fakihlerinin kadının erkeklere imamlığını câiz gördükleri nakledilmiştir. Şevkânî, onların bu cevazını "teravih namazında ve Kur'an hâfızı bir erkek bulunmaması durumunda" kaydıyla zikretmiştir (Neylû'l-evtâr, III, 199). Muhammed Hamîdullah'ın rivayet metni üzerinde ileri derecede tasarrufta bulunarak metni, "Resûlullah bu hanımı oturduğu mahalledeki mescidin imamlığına tayin etmiş, o da vakit namazlarını erkeklerden meydana gelen cemaatlere kıldırmıştır" şeklinde tercüme etmesi de (İslâm Peygamberi, I, 172) kendisinin aynı fikhî kanaati taşımasından ileri gelmiş olmalıdır. Resûl-i Ekrem'den iki hadis rivayet eden Ümmü Varaka'nın (İbn Hazm, s. 346-347) Hz. Ömer'in hilâfeti döneminde (634-644) Medine'de köleleri tarafından şehid edildiği bilinmekte, İbnü'l-Cevzî onun ölümüyle ilgili haberi 20 (641) yılı olayları arasında zikretmektedir (el-Muntaẓam, IV, 305-306).

BİBLİYOGRAFYA :

Müsned, VI, 405; Abdürrezzâk es-San'ânî, el-Muşannef (nşr. Habîbürrahman el-A'zamî), Beyrut 1403/1983, III, 140-141; İbn Sa'd, et-Tabakât, VIII, 457; İbn Râhûye, el-Müsned (nşr. Abdül-gafûr Abdülhak Hüseyin el-Belûşî), Medine 1412/1991, V, 235; İbn Huzeyme, es-Şahîh (nşr. M. Mustafa el-A'zamî), Beyrut 1395/1975, III, 89; Dârekutnî, es-Sünen (nşr. Abdullah Hâşim Yemânî el-Medenî), Kahire 1386/1966, I, 403; Ebû Nuaym, Hilye, II, 63; İbn Hazm, Esmâ'ü's-Şahâbeti'r-ruvât (nşr. Seyyid Kesrevî Hasan), Beyrut 1412/1992, s. 346-347; Ahmed b. Hüseyin el-Beyhaki, es-Sünenü'l-kübrâ (nşr. M. Abdülkâdir Atâ), Beyrut 1414/1994, I, 406; III, 130; İbn Abdüber, el-İstî'âb (Bicâvî), IV, 1965; İbnü'l-Cevzî, el-Muntaẓam (Atâ), IV, 305-306; İbn Hacer, el-İşâbe (Bicâvî), VIII, 321-322; Şevkânî, Neylû'l-evtâr, III, 199; Muhammed Hamîdullah, İslâm Peygamberi (trc. Salih Tuğ), İstanbul 1424/2003, I, 172; Mustafa Ertürk, "Kadının Erkeklerle Namaz Kıldırabileceğine Dair Bir Rivâyet ve Referans Değeri", Hadis Tetkikleri Dergisi, III/1, İstanbul 2005, s. 91-106.

AHMET TAHİR DAYHAN

ÜMMÜ ZER' HADİSİ

(حدیث أم زرع)

Câhiliye devrinde yaşayan
on bir kadın ve onların
kocalarıyla ilişkilerine dair
bir hadis.

İslâmiyet'ten önce yaşamış on bir kadının kusur ve meziyetleriyle beraber kocalarını birbirlerine tanıtmalarını hikâye eden ve klasik fasih Arapça ile söylenen bu hadis, Resûlullah'ın Hz. Âişe'ye veya Hz. Âişe'nin Resûl-i Ekrem'e anlatması dolayısıyla en güvenilir hadis kitaplarında yer

almış, ayrıca Arap edebiyatının edep türündeki eserlerine girmiştir. Zira içinde otuz beş kadar edebî sanat yer almakta (Kandemir, el-Kâdî 'iyâd, s. 149), Arap dili ve edebiyatı açısından çok önemli malzeme ihtiva etmektedir. Öte yandan hadiste dinî ve fikhî bakımdan kocanın karısıyla konuşup sohbet etmesi, ona olan sevgisini dile getirmesi, servetini ondan esirgemesi, onu incitmemesi gibi aile bağlarını güçlendiren bilgiler verilmektedir.

Hz. Âişe'nin naklettiğine göre çok eski dönemlerde on bir kadın bir araya gelecek kocalarının durumunu hiçbir şeyi gizlemeden anlatmak üzere sözleşmişti. Birinci kadın şöyle demiş: "Benim kocam dağ başında bulunan arık bir devenin et gibidir; bulunduğu yer düz değil ki yanına çıkıp varılabilsin; kendisi semiz değil ki istenip götürülsün." İkinci kadın söze şöyle başlamış: "Kocamın halini ifşa edemem; çünkü kusurlarını hiçbir eksik bırakmadan saymamış olmaktan korkarım. Eğer onun kötülüklerini sayacak olursam gizli âşikâr her şeyini sayıp dökmek zorunda kalacağım." Üçüncü kadın demiş ki: "Benim kocam ahmağın biridir. Ayıplarını söylersem beni boşar; susup konuşmazsam beni kendisinden uzak bırakır." Dördüncü kadın şöyle demiş: "Kocam tıpkı Tihâme geceleri gibi ne sıcaktır ne soğuk. Bu sebeple kendisinden ne korkulur ne de usanılır." Beşinci kadın demiş ki: "Kocam evine geldiğinde avdan dönen bir pars gibidir (koynumda mışıl mışıl uyur). Evden çıkınca dışarıda bir aslan gibidir. Evde ne yapıp ettiğimi hiç sormaz." Altıncı kadın şöyle demiş: "Kocam oburdur, ortada ne varsa siler süpürür, içerken de kabı kacağı kurutur. Yatarken yorganına bürünür. Hüznümü anlayıp gidermek için elini elbisemden içeri bile sokmaz." Yedinci kadın şunları söylemiş: "Benim kocam iktidarsız aptalın biridir. Kendisinde her türlü dert ve huysuzluk vardır. İnsanın ya başını yarar ya bir tarafını kırar yahut hem yarar, hem kırar." Sekizinci kadın demiş ki: "Benim kocamın vücudu tavşan gibi yumuşaktır; güzel kokulu bir nebat gibi hoş kokar." Dokuzuncu kadın şöyle demiş: "Kocamın evi yüksek direkli şahane bir evdir. Kılıcının kını uzunudur (kendisi uzun boyludur). Ocağının külü boldur (cömerttir). Evi de misafir kabulüne uygun bir yerdedir." Onuncu kadın şunları söylemiş: "Kocam mâliktir, hem adı Mâlik'tir hem de bilseniz nelere mâliktir. Hoyalınızdan geçen her güzel şeye sahiptir. Geniş ağılları olan sürü sürü develeri vardır; fakat bu develerin -misafirler için kesileceğinden- yayılım yerleri azdır. Develer

ÜMMÜ ZER' HADİSİ

ud sesini duyunca boğazlanacaklarını anlar” (misafirlerini ud sesiyle karşılar). On birinci kadın (Ümmü Zer') söze şöyle başlamış: “Kocam Ebû Zer'dir. Ama ne Ebû Zer! Kulaklarımı mücevheratla doldurdu. Bakınız pazılarımı nasıl tombullaştırdı. Bana rahat bir hayat sağlayarak beni mutlu etti. Ben de ona uyduğum, huzur ve sükûna kavuştum. O beni 'şik' denilen bir dağ eteğinde küçük bir koyun sürüsüne sahip olan kabilemin arasında buldu. Beni oradan alarak atları kişneyen, develeri böğüren, ekinleri sürülüp savrulan bir yere getirdi. O, bir dediğimi asla iki etmez. Sabaha kadar uyurum da kimse beni uyandırmaz. O kadar çok süt içerim ki artık içecek halim kalmaz. Ebû Zer'in bir annesi var ama ne kadındır o! Sandıkları, ambarları dolup taşar. Evi rahat ve geniştir. Ebû Zer'in bir oğlu var ki bilseniz ne zarif bir gençtir. Yattığı yer kılıcı çekilmiş kın gibi düzgündür. Ebû Zer'in bir kızı var ki bilseniz o ne kızdır! Babasının, anasının sözünü dinler. Onun elbisesini biçimli vücudu doldurur. Bu halleri ile o akrasını (veya kumasını) kiskandırır. Ebû Zer'in câriyesi de ne câriyedir! Sırlarımızı kimseye açıp söylemez, malımızı saçıp savurmaz, huzurumuzu kaçırmaz, evimizi tertemiz tutar.” Ümmü Zer' sözüne devam ederek şunları söylemiş: “Bir gün süt tulumlarının çalkalanmaya başladığı bir sırada (sabah erkenden veya bir ilkbahar mevsiminde) Ebû Zer' evden çıktı. Yolda pars gibi iki çocuğu, göğsünün altında iki narı andıran sinesiyile oynayan bir kadın gördü. Beni boşadı, onu aldı. Ondan sonra ben asil ve zengin başka bir adamla evlendim. Yeni kocam atın en güzeline biner. Hat yapımı mızrağını eline alır; akşama doğru sürüleri önüne katıp bana gelir; bunların her birinden bana birer çift verdikten sonra, “Ümmü Zer'! Ye, iç, akrabalarına da dağıt!” der. Ancak onun bana verdiği şeylerin hepsini bir araya toplasan yine de Ebû Zer'in en küçük kabını bile doldurmaz.” Bunları naklettikten sonra Hz. Âişe sözüne şöyle devam etmiş: “Ardından Resûl-i Ekrem bana Âişe dedi, Ümmü Zer'e göre Ebû Zer' ne ise ben de sana karşı öyleyim” (Buhârî, “Nikâh”, 82; Müslim, “Fezâ'ilü's-şâhâbe”, 92).

III. (IX.) yüzyılın ortalarından beri öncelikle Kur'an ve hadisi doğru anlamak, bunun yanında Arapça'nın zengin dil hazinesini tesbit etmek maksadıyla dinin bu iki ana kaynağındaki nâdir (garîb) kelimelelerin açıklanmasına başlanmıştır. Bu arada “Ümmü Zer' hadisi” de ilk devirlerden itibaren birçok dil ve hadis âlimi tarafından şerhedilmiştir. Başlıca şerhleri şunlardır:

1. Ebû Ubeyd Kâsım b. Sellâm, *Ġarîbü'l-hadîs*. Müellif, Ümmü Zer' hadisini alfabetik olan bu eserinde “aşnk” maddesinde şerhetmiştir (II, 286-309). 2. İsmâil b. Ebû Üveys'in cüzü. Buhârî ve Müslim'in hocalarından olan muhaddisin Ümmü Zer' hadisini müstakil bir cüz halinde şerhettiği kaydedilmektedir (İbn Hacer, IX, 164; Kastallânî, VIII, 87). Kâdî İyâz *Buğyetü'r-râ'id*'de bu şerhe sık sık başvurmuştur. 3. Zübeyr b. Bekkâr'ın cüzü. Onun da Ümmü Zer' hadisini müstakil bir cüz halinde şerhettiği belirtilmektedir (a.y.ler). 4. İbn Kuteybe'nin şerhi. Müellifin bu hadisi şerhettiğini İbn Hacer ve Kastallânî söylemektedir (a.y.ler). 5. İbn Cerîr et-Taberî, *Şerhu hadîsi Ümmi Zer'*. Risâle-nin bir nüshası Köprülü Kütüphanesi'nde kayıtlıdır (Fâzıl Ahmed Paşa, nr. 1080/3, vr. 155^b-158^a). 6. Ebû Bekir İbnü'l-Enbârî, *Şerhu (garîbi) Hadîsi Ümmi Zer'*. Eserin müstakil bir çalışma mı olduğu yoksa bu hadisi müellifin günümüze ulaşmayan, fakat en büyük eseri olduğu söylenen *Ġarîbü'l-hadîs*'inde mi şerhettiği bilinmemektedir. Kâdî İyâz'ın *Buğyetü'r-râ'id*'deki atıflarından onun bu şerhe sık sık başvurduğu anlaşılmaktadır. 7. Kâdî İyâz, *Buğyetü'r-râ'id fîmâ fi hadîsi Ümmi Zer' mine'l-fevâ'id*. Ümmü Zer' hadisinde geçen nâdir kelimeleri izah eden çalışmaların en geniş ve en mükemmeli kabul edilmektedir. Zira diğer şerhler hadisteki nâdir kelimeleri kısaca açıklamakla yetinip edebî değerleri üzerinde durmamış, Kâdî İyâz, hadisteki kelimeleri gramer yönünden incelerken birçok dil âliminin görüşlerini nakletmiş, her cümlenin muhtemel mânalarını araştırırken çeşitli tabakalara mensup Arap şairlerinin 180 beytini şâhid olarak zikretmiş, hadisteki zengin edebî sanatları birer birer ele almıştır. Müellif ayrıca hadisin çeşitli senedlerini değerlendirmiş, muhtelif hadis kitaplarındaki metinlerini rivayet farklarıyla tesbit etmiş ve bu hadisten yirmi kadar fikhî hüküm çıkarmıştır. Bu eser üzerine Mehmet Yaşar Kandemir doktora çalışması yapmış (bk. bibl.), ayrıca eserin çeşitli yayımları gerçekleştirilmiştir (nşr. Selâhaddin b. Ahmed el-İdlîbî v.dğr., Rabat 1395/1975; Bağdat 1982; Kahire 1983; nşr. Sa'd Abdülğaffâr Ali, Beyrut 2003; Kahire 2008). Tihâmî Râcî el-Hâşimî, *el-Kâdî 'İyâz el-luğavî min hilâli hadîsi Ümmi Zer' et-Ta'rîf bi-Kitâbi's-Şifâ'* adıyla bir eser yazmıştır (Dârülbeyzâ 1985). 8. Zemahşerî, *el-Fâ'ik fî garîbi'l-hadîs*. Müellif, alfabetik olan bu eserinde Ümmü Zer' hadisini “gss” maddesinde şerhetmiştir (III, 48-54). 9.

Mecdüddin İbnü'l-Esîr, *en-Nihâye fî garîbi'l-hadîs*. Yine alfabetik olan eserde Ümmü Zer' hadisi ilgili maddelerden sadece birinde değil, her nâdir kelime kendi alfabetik yerinde şerhedilmiştir. 10. Abdülkerîm b. Muhammed er-Râfîî, *Dürretü'd-dar' li-hadîsi Ümmi Zer'*. Müellif *et-Tedvîn fî ahbâri Kazvîn* adlı eserinde hadisi şerhetmiş, şerhettiği kısma da yukarıdaki adı vermiş, ayrıca hadisten çıkarılan faydalı bilgilerden söz etmiştir. 11. İzzeddin İbn Abdüsselâm, *Risâle fî şerhi hadîsi Ümmi Zer'*. Dört varaktan ibaret bu risâlede diğer şerhlerin aksine Ümmü Zer' hadisinin metni verilmeyip bazı nâdir kelimelerinin şerhiyle yetinilmiştir. Süleymaniye Kütüphanesi'nde bir nüshası bulunan (Fâtih, nr. 1141) ve Münzîr'nin *Muhtaşaru Şahîhi Müslim*'inin sonuna eklenen risâle daha sonra yayımlanmıştır (Kahire 1906). 12. Tâceddin Ebû'l-Mehâsin Abdülbâkî b. Abdülmecîd el-Yemenî, *Mu'tribü's-sem' fî şerhi hadîsi Ümmi Zer' (Keşfü'z-zunûn*, II, 1718). 13. İbn Nâsirüddin, *Rub'u (Rey'u) l-fer' fî şerhi hadîsi Ümmi Zer'*. Bir nüshası İsmail Saib Sencer Kütüphanesi'nde kayıtlı olan eserde (nr. 4789, vr. 63^a-95^b) müellif hadisten elde edilen otuz üç fikhî hükmü belirtmektedir (vr. 71-76). Eserin ayrıca Rabat el-Hizânetü'l-âmme'de (Kettânî, III, 162; Ziriklî, VI, 237), Dârü'l-kütübü'l-Misriyye ve Milano Ambrosiana Kütüphanesi'nde nüshalarının bulunduğu kaydedilmektedir (*el-Fihrisü's-şâmil*, II, 870). 14. İbn Hatîb en-Nâsriyye, *Şerhu hadîsi Ümmi Zer' (Dîa*, XX, 30). 15. Süyûtî, *Tefsîru hadîsi Ümmi Zer'*. Müellifin *et-Tevşîh 'ale'l-Câmi'i's-şâhîh* adlı şerhinden çıkarılıp yayımlanan eser Kâdî İyâz'ın *Buğyetü'r-râ'id*'inin (nşr. Selâhaddin b. Ahmed el-İdlîbî v.dğr., Rabat 1395/1975; Kahire 1983) son kısmında neşredilmiştir (s. 219-233). 16. Şîî âlimlerinden İbn Ma'sûm Hz. Peygamber için yazdığı, içinde 155 bedîî sanatın geçtiği 149 beyitlik kasidesinin şerhi olan *Envârü'r-rebî' fî envâ'il-bedî'ide Ümmü Zer' hadisini de şerhetmiştir*. 17. Hanîf İbrâhîm Efendi, *el-Asl ve'l-fer' fî şerhi hadîsi Ümmi Zer'*. Hadisin Türkçe şerhi olan bu eserin müellif hattı nüshası Süleymaniye Kütüphanesi'nde bulunmaktadır (Çelebi Abdullah Efendi, nr. 70/2, vr. 69^a-77^b). 18. Bessâm Âsiye İsmâil Ferec, *Hüsnü 'İşreti'n-nisâ'*: *Şerhu hadîsi Ümmi Zer'* (Amman 2010).

BİBLİYOGRAFYA :

Ebû Ubeyd Kâsım b. Sellâm, *Ġarîbü'l-hadîs* (nşr. Muhammed Azîmüddin), I-IV, Haydarâbâd 1384-87/1964-67, II, 286-309; Zemahşerî, *el-*

Fâ'ik, III, 48-54; İbn Hacer, *Fethu'l-bârî* (Hatîb), IX, 164; Ahmed b. Muhammed el-Kastallânî, *İrşâdü's-sârî*, Bulak 1307, VIII, 87; *Keşfü'z-zunûn*, II, 1718; Zirikî, *el-A'lâm* (Fethullah), VI, 237; Abdülhay el-Kettânî, *et-Terâtibü'l-idâriyye* (Özel), III, 162; M. Yaşar Kandemir, *al-Kâdi 'İyâd ve Bugyat ar-râ'id fîmâ fi hadis Umm Zar' min al-favâ'id* (doktora tezi, 1977). İÜ Ed. Fak. Arap-Fars Filolojisi bl.; a.m.f., "İbn Nâsirüddin", *DİA*, XX, 226; *el-Fihrisü's-şâmil: el-Hadis* (nşr. el-Mecmau'l-melekî), Amman 1991, II, 870; Cemil Akpınar, "Hanîf İbrâhîm Efendi", *DİA*, XVI, 41.

M. YAŞAR KANDEMİR

Ümmülkayveyn'den bir görünüş ve halen müze olarak kullanılan Ümmülkayveyn Kalesi

ÜMMÜLKAYVEYN

(أم القيوين)

Birleşik Arap Emirlikleri'ni oluşturan yedi emirlikten biri.

Arabistan yarımadasının Ebûzabî Emirliği ile başlayan güneydoğu köşesindeki kıyı şeridinde Acmân ile Re'sülhayme emirlikleri arasında Hürmüz Boğazı'na yakın stratejik bir konumda yer almaktadır. Yüzölçümü 770 km², nüfusu 70.000 civarındadır (2009 tah.), emirliğin merkezi de aynı adı taşıyan şehirdir. Ümmülkayveyn ismi eski mahallî dilde Ümmülkuveyn / Ümmülkayveyn (iki gücün anası) şeklinde de söylenir. Son dönemde Dür bölgesinde yapılan arkeolojik kazılar Ümmülkayveyn'deki yerleşimin 2000 yıl önce başlamış olduğunu kanıtlar niteliktedir. Bölgede milâttan önce 260 yılları ile milâttan sonra 200 yılları arasında büyük bir şehrin bulunduğu gösteren kalıntılar ortaya çıkmıştır.

Ümmülkayveyn 1189'da (1775) Şeyh Mâcid el-Muallâ başkanlığında bir kabile olarak tanınmaktaydı ve Kavâsim Emirliği'ne bağlıydı. İngilizler'in 1819 yılındaki müdahalesinin ardından Kavâsim Şeyhliği'nden ayrılarak bağımsız hale geldi. Bu yıl

larda başlayan İngiliz nüfuzu yaklaşık 150 yıl süreyle bölgenin siyasî şekillenmesinde önemli rol oynadı. İngilizler emirlerle çeşitli antlaşmalar yaptı (1879, 1892) ve bölgedeki emirlikleri İngiliz nüfuzu altında özerk biçimde bir araya getirdi. Ümmülkayveyn, Birleşik Arap Emirlikleri'ni teşkil eden diğer emirlikler gibi önceleri Hindistan ile Basra körfezi arasındaki transit ticaretten yararlanıyordu. Bunun yanında bir miktar inci ticaretiyle esir ticareti de gelir kaynakları arasındaydı. Süveyş Kanalı'nın açılması ve Hint-Avrupa ticaret yolunun yön değiştirmesiyle bir süre gerileyen ekonomi, XX. yüzyılın başlarında bölgede petrolün varlığının anlaşılması ve bu kaynakların değerlendirilmesi sayesinde hızla ilerledi. Ümmülkayveyn'in nüfusu XX. yüzyıl başlarında 5000 kadardı. Bölge, petrol bulununcaya kadar sınırları belli olmayan ve birbirleriyle mücadele eden kabilelerin hâkimiyeti altındaydı. İngilizler'in basmasıyla Kasım 1935 tarihinde Ebûzabî, Şârika, Re'sülhayme gibi emirliklerde iki yıl

süreyle imtiyazlar elde eden "Petroleum Concessions Ltd." daha sonra Acmân, Dübey (1936) ve Ümmülkayveyn bölgelerini de anlaşma kapsamına aldı (Ekim 1938). Petrolün bulunmasının ardından bölgeye iyice yerleşen İngiltere, 1952'de kendisine bağlı yedi emirlikten oluşan Antlaşmalı Emirlikler Konseyi'ni (Meclisü'l-imârâti'l-mütesâliha / Trucial States Council) kurdu. Ancak 1968'de siyasî problemler yüzünden üç yıl içerisinde bölgeden çıkmaya karar verdi. Bunun üzerine Ümmülkayveyn ve bölgedeki diğer beş emirlik 18 Temmuz 1971'de Birleşik Arap Emirlikleri'ni kurduğunu ilân etti; 2 Aralık 1971'de İngilizler'in bölgeden çekilmesiyle emirlikler fiilen kurulmuş oldu. Ertesi yıl Re'sülhayme de bu federasyona girdi. Federasyonu meydana getiren diğer komşu emirlerle birlikte yüksek konsey üyesi olan Ahmed b. Râşid el-Muallâ (ö. 1981) on yıl kadar bu görevde bulundu. Onun vefatı üzerine oğlu Râşid b. Ahmed 1981-2009 yılları arasında aynı vazifeyi yürüttü. Günümüzde Birleşik Arap Emirlikleri Federasyonu'nun en üst düzeydeki bu meclisinde Suûd b. Râşid tarafından temsil edilen Ümmülkayveyn, Birleşik Arap Emirliği anayasasına göre federasyonun parlamentosunda dört sandalyeye sahiptir. Emirliği teşkil eden İbn Muallâ (Âl-i Muallâ) köken bakımından Âl-i Alî kabilesinin bir koludur. Hanbelî olan Âl-i Alî kabilesinin bir kısmı (1000 aile kadar) Ümmülkayveyn'de, bir kısmı (200 aile kadar) Şârika'da, diğer kısmı da (150 aile kadar) Re'sülhayme'de yaşamaktadır.

Basra körfezine cephesi bulunan, modern binalarla donanmış emirliğin merkezi Ümmülkayveyn şehrinde genelde resmî binalar, şirket merkezleri, bankalar, alışveriş merkezleri ve bir marina yer alır. Şeh-

Ümmülkayveyn

Şeyh Zâyid Mescidi / Ümmülkayveyn

